

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Українського інституту
експертизи сортів рослин

« 8 » червня 2024 р. № 214-09

Директор

Сергій МЕЛЬНИК

ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ № 2

ДЛЯ КОМБАЙНЕРА (ПРИ ВИКОНАННІ РОБІТ У РОСЛИННИЦТВІ)

в Українському інституті експертизи сортів рослин

Київ-2024

ЗМІСТ

Інструкція з охорони праці при виконанні робіт у рослинництві — це нормативний документ, що містить обов'язкові вимоги з охорони праці для працівників УІЕСР, які займаються рослинництвом.

1. Загальні положення
2. Вимоги безпеки перед початком роботи
3. Вимоги безпеки під час виконання роботи
4. Вимоги безпеки після закінчення роботи
5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

1. Загальні положення

1.1. Положення цієї Інструкції регламентують питання охорони праці під час виконання робіт у рослинництві працівниками філій Українського інституту експертизи сортів рослин (далі- УІЕСР): сівбі та садінні сільськогосподарських культур, догляді за рослинами, прополці, збиранні врожаю, виконанні інших видів робіт.

1.2. Інструкція з охорони в рослинництві — це нормативний документ, що містить обов'язкові вимоги з охорони праці для працівників сільгосп підприємств під час виконання ними робіт у рослинництві, визначені їхніми функціональними обов'язками. Вона розроблена відповідно до:

1. Положення про розробку інструкцій з охорони праці, затвердженого наказом Держнагляд охорони праці від 29.01.1998 № 9 (в редакції наказу Міністерства соціальної політики України від 30.03.2017 № 526).
2. Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого наказом Держнагляд охорони праці від 26.01.2005 № 15.
3. Правил охорони праці у сільськогосподарському виробництві, затверджених наказом Мінсоцполітики від 29.08.2018 № 1240.

1.3. У своїй діяльності працівник сільгосп підприємства при виконанні робіт у рослинництві (далі – працівник) керується нормативно-правовими актами про охорону праці, виробничої санітарії, цією Інструкцією та іншими актами законодавства.

1.4. До роботи в рослинництві може бути допущена особа, не молодша 18 років, яка має загальну середню освіту, пройшла вступний інструктаж з питань охорони праці та первинний інструктаж на робочому місці і не має протипоказань до виконання обов'язків за станом здоров'я.

1.5. Під час виконання роботи на працівника можуть впливати такі небезпечні і шкідливі виробничі фактори, як:

- отруєння пестицидами та агрохімікатами;
- поранення гострими ручними інструментами (сапою, лопатою, ножицями для обрізки кущів, косою тощо);
- теплові удари та опіки;
- ураження електрострумом;
- інші негативні фактори.

1.6. Працівники філій УІЕСР під час виконання робіт у рослинництві повинні:

- неухильно керуватися вимогами правил внутрішнього трудового розпорядку, які діють в філії УІЕСР, інструкцій з охорони праці та безпечного ведення робіт, з пожежної безпеки та електробезпеки;
- бути уважним при виконанні сільськогосподарських робіт, забезпечити раціональну організацію праці на своєму робочому місці;
- виконувати тільки доручену роботу, не допускати сторонніх осіб на робоче місце, не передоручати свою роботу іншим особам;
- у разі виникнення аварійних ситуацій діяти згідно з наявним планом реагування;
- ефективно використовувати засоби індивідуального захисту відповідно до характеру та умов праці;
- використовувати інструменти і пристрої тільки за призначенням;
- дотримуватись гранично допустимих норм піднімання і переміщення вантажів;
- користуватися спецодягом та засобами індивідуального захисту;
- не торкатися до рухомих частин механізмів, а також електричних дротів, кабелів, які перебувають під напругою;
- знати місця розташування пунктів для відпочинку та прийому їжі, місцезнаходження аптечки, первинних засобів пожежогасіння та вміти користуватися ними;
- не ховатись від дощу під сільськогосподарськими та іншими машинами, а також у копицях, скиртах, під одинокими деревами тощо, які височіють над місцевістю;
- не торкатись до потенційно вибухонебезпечних предметів (мін, снарядів, гранат тощо), знайдених у відкритому ґрунті;
- знати та вміти надавати домедичну допомогу потерпілому в разі нещасного випадку;
- дотримуватись правил особистої гігієни;
- не приступати і не виконувати роботу у стані алкогольного, наркотичного або медикаментозного сп'яніння, у хворобливому або стомленому стані.

1.7. Працівник забезпечується спеціальним робочим одягом та взуттям, а також необхідними засобами індивідуального захисту, що відповідають виду виконуваних робіт за встановленими галузевими нормами.

1.8. Одяг, взуття та інші засоби індивідуального захисту повинні бути справними та відповідати зросту і розміру.

1.9. Перебування на сільськогосподарській техніці, а також на полі, де проводяться роботи, людей, які не беруть участі у виконанні технологічного процесу, заборонено.

1.10. Не дозволяється перебування працівників у кузові автомашини або тракторного причепа під час заповнення їх технологічним продуктом, а також під час транспортування продукту до місця складування.

1.11. Експлуатація сільськогосподарських машин (сільськогосподарських тракторів, їх причепів і змінних причіпних машин, систем складових частин та окремих технічних вузлів) має здійснюватися з урахуванням вимог експлуатаційної документації.

1.12. За невиконання вимог цієї Інструкції працівник несе відповідальність згідно з чинним законодавством.

2. Вимоги безпеки перед початком роботи

2.1. Перед початком роботи працівник повинен:

- одягти спецодяг та спецвзуття;
- перевірити справність засобів індивідуального захисту;
- з'ясувати у безпосереднього керівника питання про характер, обсяг і місце виконання робіт, особливості їх реалізації, наявність і позначення віхами небезпечних місць, спосіб перевезення працівників до робочого місця та маршрут руху транспорту, технічне забезпечення і стан використовуваного механізованого обладнання та інше;
- перевірити справність сигнальних пристроїв та первинних засобів пожежогасіння.

2.2. Перевезення людей на роботу і з роботи слід проводити лише спеціально обладнаними транспортними засобами. Забороняється:

- перевезення людей в кількості більшою за кількість обладнаних сидіннями місць;
- перевезення людей в кузові автомобіля стоячи;

- перевезення засобів праці (вила, лопати, сапи тощо) з відкритими ріжучими частинами.

2.3. Перед поїздкою водій автотранспортного засобу повинен проінструктувати людей про порядок посадки, висадки, розміщення в кузові (салоні). Посадку і висадку з автомобіля слід проводити тільки при повній зупинці з правої сторони по ходу руху автотранспорту, або з задньої сторони, обладнаної посадочною драбиною.

2.4. Не дозволяється:

- експлуатація несправних машини та обладнання;
- експлуатація сільськогосподарських тракторів без електростартерного запуску двигуна та з відсутньою або несправною системою блокування запуску двигуна за ввімкнутої передачі.

2.5. Про всі виявлені несправності обладнання, транспорту, інвентарю, електропроводки, засобів захисту та інші неполадки працівник повинен повідомити безпосереднього керівника, відповідального за роботу, та приступити до виконання робіт після їх усунення.

2.6. Забороняється приступати до роботи для проведення ручних робіт по догляду за рослинами на ділянках де застосовувались пестициди, з порушенням встановлених гранично допустимих строків виходу людей на оброблені препаратами площі. При роботі з пестицидами слід дотримуватись вимог Закону України «Про пестициди і агрохімікати» від 02.03.1995 № 86/95-ВР та інших нормативно-правових актів у частині безпечного здійснення робіт із транспортування, зберігання та застосування пестицидів.

2.7. При отриманні для виконання робіт ручного ґрунтообробного інструменту необхідно переконатись у його справності.

2.8. При сівбі та садінні, збиранні овочевих культур необхідно оглянути засоби індивідуального захисту, пересвідчитись, що вони відповідають розміру працівника.

Також при сівбі і садінні слід:

- переконатись у наявності й справності пристосувань для очищення робочих органів сівалки та перевірити наявність спеціальної лопатки для розрівнювання насіння в насінневих ящиках сівалки;
- переконатись, що в насінневих ящиках сівалки (саджалки) і на площадках для розміщення ящиків із розсадою відсутні сторонні предмети;
- пересвідчитись, що дошка під ногами працівника є справною й обладнана перилами висотою не менше 1 метра, а сидіння надійно закріплене на рамі й обладнане спинкою та опорою для ніг;

- перевірити наявність, справність, надійність кріплення й фіксування захисних кожухів і огорожень механічних приводів робочих органів;
- оглянути кришки насінневих ящиків, які повинні бути зафіксовані в закритому положенні, що виключає можливість самовільного відкриття кришок під час руху агрегату;
- перевірити наявність пристрою для піднімання сошника при його очищенні, а також чистика і гака для прочищення висівних апаратів і насіннепроводів;
- перевірити наявність пристрою для підключення двосторонньої сигналізації та переконатись у її справності;
- перевірити цілісність тари (піддонів, ящиків, кошиків, відер, контейнерів тощо), справність ручного інвентарю.

2.9. Зернозбиральні комбайни і транспортні засоби мають бути обладнані автоматичною зчіпкою, яка дає змогу від'єднувати наповнений причіп і приєднувати порожній під час руху агрегату без участі допоміжного працівника.

2.10. Перед роботою в темний період доби слід також перевірити справність освітлювальних пристроїв агрегату та переконатись, що світло від них не засліплює тих, хто перебуває поруч.

3. Вимоги безпеки під час виконання роботи

3.1. При переїзді на роботу та з роботи необхідно слідкувати, щоб інструменти були в чохлі.

3.2. Під час перенесення ручного інструменту для обробки ґрунту слід дотримуватись дистанції між працівниками не менше двох метрів та не робити різких поворотів, щоб не поранити інших працівників.

3.3. Перед обробкою ґрунту лопатою необхідно займати зручну і стійку позицію та здійснювати роботу тільки у взутті із закритим верхом носка.

3.4. При прополюванні рослин вручну забороняється класти сапу вверх лезом, щоб не травмуватись самому чи не травмувати тих, хто поруч.

3.5. Роботи на ділянках, які розміщуються поряд із полями, які оброблялися пестицидами потрібно проводити з навітряного боку. Не дозволяється використовувати для зберігання продуктів, фуражу, води тощо тару від мінеральних добрив, навіть після її знешкодження (зnezаражування). Тара з-під мінеральних добрив утилізується згідно з вимогами природоохоронного законодавства.

3.6. Під час перерви в роботі інструмент необхідно зберігати лезом вниз у спеціально відведеному місці.

3.7. При сівбі та садінні заправку сівалок насінням і добривами та розміщення ящиків із розсадою, підняття й опускання маркерів, очищення сошників, прочищення насіннепроводів слід здійснювати під час зупинки агрегату та при виключеному валі відбору потужності. При цьому:

- ящики з розсадою потрібно розмішувати на площадці розсадо саджальної машини надійно;
- перевезення протруєного насіння дозволяється в мішках із щільного матеріалу одноразового користування або з застосуванням автомобільного завантажувача сівалок;
- заправку сівалок протруєним насінням і мінеральними добривами слід проводити в засобах індивідуального захисту при цьому слід розрівнювати насіння в ящиках лише спеціальною лопаткою.

3.8. Під час роботи посівного або саджального агрегатів забороняється:

- залишати своє робоче місце (крім випадку виникнення аварії);
- одночасне обслуговування під час руху агрегату одним працівником двох або більше сівалок;
- працювати сівачам на навісних сівалках;
- перевозити на підніжній дошці сівалки мішки з насінням або інші вантажі;
- замінювати порожній ящик для розсади повним ящиком під час руху агрегату;
- сідати на підніжну дошку, насінневий ящик, тукову банку тощо;
- відволікатись від роботи чи відволікти інших працівників;
- переходити під час руху з однієї сівалки на іншу;
- прокручувати вручну пригальмовані диски сошників;
- самостійно ремонтувати обладнання.

3.9. Під час роботи розсадосаджальних машин не дозволяється підносити руку до розсадотримача ближче трьох сантиметрів.

3.10. При виникненні несправностей або небезпечних ситуацій слід подати сигнал про термінову зупинку трактористом-машиністом агрегату.

3.11. Під час ручного проріджування рослин сапами слід розміщуватись на ділянці уступа на відстані між працівниками два-три метри.

3.12. При зрубванні бур'янів і розпушенні землі сапу слід тримати на безпечній відстані від ніг.

3.13. Під час перерв у роботі сапу потрібно класти на землю на видному місці лезом вниз, осторонь від пішохідних доріжок.

- 3.14. Забороняється виконувати ручні роботи на ділянках, де одночасно проводяться механізовані роботи.
- 3.15. У спекотний період слід працювати в легкому головному уборі та верхньому одязі.
- 3.16. Збирати овочеві і баштанні культури слід обережно, не наступаючи на плоди.
- 3.17. Для збереження очей від поранення під час збирання овочів і баштанних культур слід обминати або притискувати ногами до землі високі і грубі стебла бур'янів.
- 3.18. Перенесення або завантаження ящиків на транспортні засоби потрібно проводити в рукавицях.
- 3.19. Складання ящиків на майданчику чи в піддони слід проводити в порядку і за схемою, вказаною керівником робіт.
- 3.20. Під час руху агрегату необхідно прислухатись до сигналів, які подає тракторист-машиніст, при цьому відволікатись від роботи та залишати робоче місце забороняється.
- 3.21. При обрізанні плодів і овочів рухи ножем рекомендується робити тільки від себе. Залишати ніж без чохла не дозволяється.
- 3.22. Ручне навантаження продуктів рослинництва необхідно проводити тільки у транспортні засоби із заглушеним двигуном.
- 3.23. Під час навантаження продукції в тари потрібно стояти збоку вантажу, що подається, при цьому в кузові транспортного засобу повинен перебувати і приймати вантаж працівник(и).
- 3.24. Відкриття й закриття бортів транспортного засобу слід здійснювати вдвох, при цьому необхідно переконатись у безпечному розміщенні вантажу в кузові.
- 3.25. При очищенні моркви, столових буряків, цибулі, часнику необхідно чітко виконувати операції, які передбачені технологічним процесом. Під час роботи забороняється займатись сторонніми розмовами й справами та відволікати від роботи інших працівників.
- 3.26. Не дозволяється захаращувати робоче місце відходами продукції.
- 3.27. Розрівнювати продукцію в кузовах і контейнерах транспортного засобу дозволяється тільки при зупиненому агрегаті.

3.28. При пробуксовуванні транспортера, переповненні бункера або контейнера необхідно терміново подати звуковий сигнал трактористу-машиністу.

3.29. Очищення транспортера дозволяється при відключеному приводі і заглушеному двигуні комбайна (трактора).

3.30. Підніматись на площадку комбайна та сходити з неї дозволяється тільки при зупиненому комбайні.

3.31. Ручне підбирання картоплі і її затарювання у ящики слід проводити на ділянках, на яких не ведуться механізовані роботи.

3.32. Не дозволяється:

- перевозити навісну саджалку картоплі із завантаженими бункерами;
- піднімати та опускати маркери вручну під час переміщення садильного агрегату;
- перебувати працівникам у радіусі дії стріли завантажувача.

3.33. Ручне навантаження картоплі здійснюється у транспортні засоби, які перебувають у загальмованому стані із заглушеним двигуном.

3.34. Забороняється навантажувати на автомобіль (причіп) картоплю понад габарити кузова, а також розрівнювати вручну картоплю в кузові транспортного засобу під час його руху.

3.35. Поблизу ємностей з аміаком забороняється курити і застосовувати вогонь. У разі потрапляння розчину аміаку в очі чи на шкіру, його слід змити водою, після чого звернутись до лікаря.

4. Вимоги безпеки після закінчення роботи

4.1. Після закінчення роботи необхідно привести в порядок робоче місце та скласти інструмент, пристосування і матеріали у відведені для зберігання місця.

4.2. У подальшому потрібно повідомити керівництво про закінчення роботи та виявлені несправності обладнання і механізмів, а також про інші нештатні ситуації.

4.3. Зняти спецодяг і спецвзуття, очистити їх від пилу і бруду та розмістити у відведеному для зберігання місці. Вмитися або прийняти душ, переодягтися.

5. Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях

5.1. У разі порушення цілісності обладнання, появи на агрегаті диму, полум'я, виявленні незвичного шуму або вібрації, загорянні посівних площ, вибуху емностей та в інших аварійних ситуаціях слід негайно ввімкнути звукову сигналізацію та сповістити тракториста (комбайнера), припинити роботу, вивести працівників із небезпечної зони, доповісти про аварію керівництву, за необхідності викликати пожежний підрозділ за телефоном 101 та приступити до гасіння пожежі відповідно до інструкції з пожежної безпеки, використовуючи вогнегасники та інші засоби пожежогасіння.

5.2. При виявленні вибухонебезпечних предметів роботу потрібно зупинити. Далі потрібно дотримуватися такого алгоритму дій:

- попередьте про знахідку інших осіб, які є поруч, і керівників робіт.
- відведіть на максимально безпечну відстань, не менше ніж 100 м, усіх людей, які є поблизу. При цьому рухайтесь назад по своїх слідах.
- позначте місце розташування предмета. Якщо є змога, огородіть його. Для огорожі можна використовувати підручні матеріали: дошки, жердини, гілки, мотузки, шматки яскравої матерії тощо.
- зробіть фотофіксацію предмета та місця його розташування у разі наявності засобів фото-, відеозйомки.
- повідомте негайно оперативні служби, надавши інформацію про характерні ознаки предмета (місце його розташування, дату й час виявлення та особу, яка його виявила) за телефонами:
 - 102 — якщо виявили підозрілий об'єкт;
 - 101 — якщо виявили боєприпаси або вибухонебезпечні предмети.
- дочекайтесь представників правоохоронних органів або ДСНС України, перебуваючи якнайдалі від предмета або за будь-яким захисним укриттям. Не допускайте до небезпечної зони інших людей.

5.3. У разі загрози потрібно лягти на землю у найближче заглиблене місце (канавка, яма тощо) ногами до епіцентру вибуху, обличчям вниз і прикрити голову якимись речами або руками. При цьому долоньями щільно закривають вуха та відкривають рот, щоб урівноважити тиск.

5.4. Ведення всіх видів польових робіт під час грози, зливи, урагану забороняється.

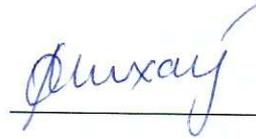
5.5. Якщо стався нещасний випадок, а також при раптовому захворюванні необхідно:

- усунути дію на організм небезпечних та шкідливих факторів, які загрожують здоров'ю і життю потерпілого;

- згідно з інструкцією надати потерпілому невідкладну домедичну допомогу, а в разі потреби викликати швидку медичну допомогу.

5.6. В усіх випадках необхідно виконувати вказівки керівництва філії УІЕСР щодо усунення наслідків аварії.

Провідний фахівець
відділу охорони праці

Олена МИХАЙЛОВА

УЗГОДЖЕНО

Завідувач відділу охорони праці

Олександр СТУПНИК

Заст. завідувача відділу
правового забезпечення
та міжнародного співробітництва

Євген БОБОНИЧ